

יותר כְּתוּב בְּה', שְׁכַתוּב (ישעיה מ)
הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאִם, (עמוס ט)
הַקָּרָא לְמִי הֵיִם. כָּלֶם הֵם מִסוּד
הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן, וְאִם נִכְתָּב בְּשֵׁם
הוּא בְּה', כְּמוֹ הָאֵל הַגָּדוֹל. וְכֵאֵן
שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר (בגלות) מִסוּד
הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן הוּא, כִּיּוֹן
שֶׁמְבַרְךָ אָדָם, שְׁכִינָה בָּאָה לִפְנֵינוּ.

וְזֶה שֶׁאָמַר וְאֶכְלֶתָּ לִפְנֵי ה'
אֱלֹהֶיךָ, כֵּאֵן נִכְלָל לְדַבֵּר בְּדַבְרֵי
תוֹרָה, שֶׁכֶּף צָרִיךְ, הוּאִיל וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לִפְנֵינוּ, לְקַיֵּם אֵת
הַפְּתוּב, (יחזקאל מא) זֶה הַשְּׁלַחֵן
אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. וְכַתוּב (דברים יד)
וְאֶכְלֶתָּ שֵׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

הוּאִיל וְעוֹמֵד אָדָם לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ,
צָרִיךְ גַּם לְרַחֵם עַל הַעֲנִיִּים, לְתַת
לָהֶם כְּמוֹ שֶׁהוּא נִתֵּן לוֹ לֶאֱכֹל, (ומי
שְׁאוּכַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, צָרִיךְ) כְּמִי
שְׁאוּכַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ,
וְצָרִיךְ שְׁלֵא יִמְצָא בְּלִעָן עַל
שְׁלַחְנוֹ, שֶׁהָרִי בְּלִעְנוֹת הֵיא מֵהַצַּד
הָאֲחֵר, וְסוּד זֶה - (בראשית כה)
הַלְעִיטְנִי נָא, דְּרַךְ בְּלִעְנוֹת, וְכֶף
צָרִיךְ לְצַד הָאֲחֵר, וְכַתוּב (משלי יג)
וּבִטָּן רְשָׁעִים תִּחְסֹר. וְעַל זֶה
וְאֶכְלֶתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ כְּתוּב, וְלֹא
לִפְנֵי הַצַּד הָאֲחֵר. וְצָרִיךְ שְׁלֵא
יִתְעַסֵּק בְּדַבְרֵים בְּטָלִים וּבְצָרִכִי
סְעוּדָה (פסח), וְצָרִיךְ לְהִתְעַסֵּק
בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהָרִי כְּשֶׁדַבְּרִי
תוֹרָה נֶאֱמָרִים עַל שְׁלַחֵן, נוֹתֵן
אוֹתוֹ הָאָדָם פֶּח לְרַבּוֹנוֹ.

וְשִׂמְחָתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ - זוּהִי
כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. כְּשֶׁמְבַרְךָ אָדָם
כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, צָרִיךְ לְשִׂמְחָה
וְלְהִרְאוֹת שִׂמְחָה וְלֹא עֲצֹב כָּלֶל.
כִּיּוֹן שְׁנוּטֵל אָדָם כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עַל גְּבוּ,
וְהוּא צָרִיךְ לְעַטֵּף רֹאשׁוֹ בְּשִׂמְחָה
וּלְכַרְךָ עַל הַכּוֹס בְּמוֹשֵׁב שְׁלֹשָׁה:
נְבִרְךָ שֶׁאֶכְלָנוּ מִשְׁלוֹ.

וּבְטוּבוֹ חִיִּינוּ, זֶה צָרִיךְ רְצוֹן
לְמַעַלָּה אֵל עֲתִיק הַעֲתִיקִים, וְעַל

הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאִם (עמוס ה) הַקָּרָא לְמִי
הֵיִם, כָּלֶהוּ מִרְזָא דְעַלְמָא תַּתְּאָה אִיהוּ, וְאִי
אֶכְתִּיב בְּשֵׁמָא אִיהוּ בְּה', כִּיּוֹן הָאֵל הַגָּדוֹל,
וְהָכָא דְאִיהוּ בְּאַרְח סְתִים (נ"א בְּאַתְגְּלוּא) מִרְזָא
דְעַלְמָא תַּתְּאָה אִיהוּ, כִּיּוֹן דְמְבַרְךָ בְּר נָשׁ,
שְׁכִינְתָא אֲתִיא קָמִיהָ.

וְזֶה דְאָמַר וְאֶכְלֶתָּ לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֶיךָ. הָכָא
אֲתַפְלִיל לְמַלְלָא בְּמַלְי דְאֹרִייתָא, דְהִכִּי
אֶצְטְרִיךְ הוּאִיל וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָמִיהָ,
לְקִיּוּמָא דְכְּתִיב, (יחזקאל מא) זֶה הַשְּׁלַחֵן אֲשֶׁר לִפְנֵי
יְי'. וְכַתִּיב (דברים יד) וְאֶכְלֶתָּ שֵׁם לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֶיךָ.

הוּאִיל וְקִאִים בְּר נָשׁ קָמִי מְאָרִיהָ, אֶצְטְרִיךְ נְמִי
לְמִיחֵן לְמִסְפְּנִי, לְמִיחֵן לוֹן, כְּמָה
דְאִיהוּ יְהִיב לִיָּה לְמִיכָל.

(ס"א וְכֵאֵן דְאֶכִּיל קָמִיָּה מְלָכָא
קְדוּשָׁא אֶצְטְרִיךְ וְכו') כְּמֵאֵן דְאֶכִּיל קָמִי מְלָכָא קְדִישָׁא
וְאֶצְטְרִיךְ דְלֹא יִשְׁתַּכַּח בְּלִעָן עַל פְּתוּרִיהָ, דְהָא

בְּלִעָנוּ מִסְטָרָא אֲחֵרָא הוּי, וְרִזָּא דָא (בראשית כה)

הַלְעִיטְנִי נָא, אֲרַח בְּלִעָנוּ, וְהִכִּי אֶצְטְרִיךְ
לְסְטָרָא אֲחֵרָא, וְכַתִּיב (משלי יג) וּבִטָּן רְשָׁעִים
תִּחְסֹר. וְעַל דָּא וְאֶכְלֶתָּ לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֶיךָ כְּתִיב,
וְלֹא לִפְנֵי סְטָרָא אֲחֵרָא. וְאֶצְטְרִיךְ דְלֹא יִתְעַסֵּק
בְּמַלְיָן בְּטָלִין, וּבְצָרִכִי סְעוּדָה (שפיר) וְאֶצְטְרִיךְ
לְאַתְעַסְקָא בְּמַלְיָן דְאֹרִייתָא, דְהָא כַּד מַלְיָן
דְאֹרִייתָא אֲתַמְרוּ עַל פְּתוּרָא, יְהִיב הַהוּא בְּר
נָשׁ תְּקַפָּא לְמְאָרִיהָ.

וְשִׂמְחָתָ לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֶיךָ, דָּא אִיהוּ בְּכּוֹס שֶׁל
בְּרָכָה, כִּד בְּרִיךְ בְּר נָשׁ בְּכּוֹס שֶׁל
בְּרָכָה, אֶצְטְרִיךְ לְמַחְדִּי וְלְאַחְזָאָה חֲדוּהָ וְלֹא
עֲצִיבוֹ כָּלֶל, כִּיּוֹן דְנָטִיל בְּר נָשׁ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה,
קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא קִאִים עַל גְּבִיָּהּ, וְאִיהוּ
אֶצְטְרִיךְ לְאַעֲטָפָא רִישִׁיהָ בְּחֲדוּהָ. וּלְבְּרָכָא עַל
הַכּוֹס בְּמוֹתָב תְּלַתָּא, נְבִרְךָ שֶׁאֶכְלָנוּ מִשְׁלוֹ.

וּבְטוּבוֹ חִיִּינוּ, דָּא אֶצְטְרִיךְ רְעוּתָא לְעִילָא

זֶה הֵיא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. וּבִטְוִיבוּ, וְלֹא מִטְוִיבוּ. וּבִטְוִיבוּ, זֶה הֵימִין (מנינו) הַעֲלִיּוֹן, וּמִטְוִיבוּ זֶה דְרָגָה אַחֲרַת שְׂבָאָה מִצַּד הַיָּמִין, וְהֵיא דְרָגָה לְמִטָּה מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שְׂבָאוֹתוֹ הַטּוֹב נִבְנְהָ הָעוֹלָם וְכוּ נְזוּן.

לְמָה נִקְרָא טוֹב וְלְמָה נִקְרָא חֶסֶד? הַטּוֹב הוּא כְּשִׁכּוֹלֵל הַכּל בְּתוֹכוֹ וְלֹא מִתְפַּשֵּׁט לְדַדַּת לְמִטָּה. חֶסֶד - כְּשִׁיּוֹרֵד לְמִטָּה וְעוֹשֶׂה טוֹב בְּכָל הַבְּרִיּוֹת, בְּצַדִּיקִים וּבִרְשָׁעִים, וְלֹא חוֹשֵׁשׁ, וְאֵף עַל גַּב שְׂדֵרְגָה אַחַת הֵיא. מִנֵּין לָנוּ? שְׂפָתוֹב (תהלים סג) אֵף טוֹב וְחֶסֶד יִרְדּוּפוֹנִי. אִם טוֹב, לְמָה חֶסֶד? וְאִם חֶסֶד, לְמָה טוֹב, שְׁהָרִי בְּאֶחָד מִסְפִּיק? אֲלֹא טוֹב כּוֹלֵל הַכּל בְּתוֹכוֹ, וְלֹא הַתְּפַשֵּׁט לְמִטָּה. חֶסֶד יוֹרֵד וּמִתְפַּשֵּׁט לְמִטָּה וְזוֹן לְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַרְשָׁעִים כְּאֶחָד.

וְכֹאן, כִּיּוֹן שְׂאֵמֵר וּבִטְוִיבוּ חֵינּוּ, חֵזֵר וְאָמֵר, הֵזֵן אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ בִטְוִיבוּ בְּחֶסֶד, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (תהלים קלד) נוֹתֵן לְחֵם לְכָל בֶּשֶׂר פִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ. וְעַל זֶה הֵזֵן אֶת הַכּל, לְצַדִּיקִים וְלִרְשָׁעִים, לְכָל. זֶה נִקְרָא בְּרַפְת יָמִין. הַשְּׂמָאֵל אֵינוֹ בְּבִרְפַת הַמְּזוּזוֹן, וְלִכֵּן שְׂמָאֵל לֹא תִסִּיעַ לְיָמִין.

שְׂבִיּוֹן שְׂבִרָךְ בְּרָכָה, יָמִין (ב"א טו), צָרִיךְ לְדַבֵּק אֶת אֶרֶץ הַחַיִּים בְּיָמִין, לְהַזְזוֹן מִשֵּׁם וּלְפָרְנֵס וְלִתַּת מְזוֹן לְכָל, וְלִכֵּן הַשְּׂנִיָּה בְּרַפְת הָאֶרֶץ, וְצָרִיךְ לְהַזְפִּיר בַּה בְּרִית וְתוֹרָה: וְעַל בְּרִיתְךָ שְׂחַתְמַתְךָ בְּכַשְׂרָנוּ, וְעַל תּוֹרַתְךָ שְׂלַמְדַתְנוּ. לְהַרְאוֹת שְׂמָאוֹתוֹ טוֹב נְזוּן בְּרִית וְתוֹרָה, שֶׁהוּא הַתְּקוּן שֶׁל הַטּוֹב הַזֶּה.

מִכָּאן לְמַדְנּוּ שְׂנָשִׁים פְּטוּרוֹת מִבְּרַפְת הַמְּזוּזוֹן לְצַאת יְדֵי חוּבָה, שְׁהָרִי אֵין בְּהֵן תּוֹרָה וּבְרִית. וְלַחֲתֵם עַל הָאֶרֶץ וְעַל הַמְּזוּזוֹן, זֶה שְׂדַבְּקוֹת כְּאֶחָד בְּחֶסֶד. עַל הָאֶרֶץ

לְגַבֵּי עֲתִיקָא דְעֲתִיקוֹן, וְעַל דָּא אֵיהִי בְּאַרְחָ סְתִים. וּבִטְוִיבוּ, וְלֹא מִטְוִיבוּ, וּבִטְוִיבוּ: דָּא יְמִינָא (ד"א וינה) עֲלָאָה. וּמִטְוִיבוּ: דָּא דְרָגָא אַחֲרָא, דְאֵתִי מִסְטָרָא דִימִינָא, וְאֵיהִו דְרָגָא לְתַתָּא מַנִּיָּה, בְּגִין דְבִהֵהוּא טוֹב אֶתְבְּנִי עֲלֵמָא, וּבִיָּה אֶתְזָן.

אֲמַאי אֶקְרִי טוֹב וְאֲמַאי אֶקְרִי חֶסֶד. טוֹב אֵיהִו, כִּד כְּלִיל כְּלָא בְּגוֹיָה, וְלֹא אֶתְפַּשֵּׁט לְנַחֲתָא לְתַתָּא. חֶסֶד כִּד נַחֲתָא לְתַתָּא. וְעַבִּיד טִיבוּ בְּכָל בְּרִיּוֹן, בְּצַדִּיקִי וּבִרְשָׁעִי וְלֹא חֵיִישׁ, וְאֵף עַל גַּב דְּדֵרְגָא חַד הוּא. מְנַלְן דְכַתִּיב, (תהלים כג) אֵף טוֹב וְחֶסֶד יִרְדּוּפוֹנִי, אִי טוֹב לְמָה חֶסֶד, וְאִי חֶסֶד לְמָה טוֹב, דִּהָא בְּחַד סְגִיָּא אֲלֹא טוֹב כְּלִיל כְּלָא בְּגוֹיָה, וְלֹא אֶתְפַּשֵּׁט לְתַתָּא. חֶסֶד נַחִית וְאֶתְפַּשֵּׁט לְתַתָּא, וְזוֹן כְּלָא צַדִּיקִי וְרְשָׁעִי כְּחֶדָא.

וְהָא כִּיּוֹן דְאָמֵר וּבִטְוִיבוּ חֵינּוּ, הָדָר וְאָמֵר הֵזֵן אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ בִטְוִיבוּ בְּחֶסֶד, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים קלו) נוֹתֵן לְחֵם לְכָל בֶּשֶׂר פִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ. וְעַל דָּא הֵזֵן אֶת הַכּל, לְצַדִּיקִי וְלִרְשָׁעִי לְכָלָא. דָּא אֶקְרִי בְּרַפְת יָמִין. שְׂמָאֵל לֹאוּ אֵיהִו בְּבִרְפַת מְזוּזָא. וּבְגִין כֵּן שְׂמָאֵלָא לֹא תִסִּיעַ לְיָמִינָא.

דְּכִיּוֹן דְּבִרִיךְ בְּרָכָה. יָמִין (ב"א טו), אֶצְטְרִיךְ לְדַבְּקָא אֶרֶץ הַחַיִּים בְּיָמִין, לְאֶתְזָנָא מִתְּמָן, וּלְפָרְנֵסָא וּלְמִיָּהֵב מְזוּזָא לְכָלָא, וְעַל דָּא תְנִינָא בְּרַפְת הָאֶרֶץ, וְאֶצְטְרִיךְ לְאֶדְפְּרָא בַּה בְּרִית וְתוֹרָה, עַל בְּרִיתְךָ שְׂחַתְמַתְךָ בְּכַשְׂרָנוּ, וְעַל תּוֹרַתְךָ שְׂלַמְדַתְנוּ, לְאֶחְזָאָה דְמַהֵהוּא טוֹב אֶתְזָן בְּרִית וְתוֹרָה, דְאֵיהִו תְּקוּנָא דְהָאִי טוֹב.

מִכָּאן אֹולִיפְנָא, דְנָשִׁים פְּטוּרוֹת מִבְּרַפְת מְזוּזָא לְאֶפְקָא יְדֵי חוּבָה, דִּהָא לִית בַּהוּ תּוֹרָה וּבְרִית. וְלַחֲתוּם עַל הָאֶרֶץ וְעַל